

## TÍZÉVES A BAKONYI TERMÉSZETTUDOMÁNYI MÚZEUM

DR. TÓTH SÁNDOR

Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc

**Abstract:** The Bakony Natural History Museum in Zirc was officially opened on 17th of Mai, 1972; as the second special natural history museum of Hungary follows the Hungarian Natural History Museum in Budapest. Being a country museum it is concerned with the Bakony mountains, especially from the point of view of its natural history. The museum is the scientific center of a wide ranging organization of collaborators studying geology, paleontology, physical geography and — first of all — the flora and fauna of the mountains within the framework of the program „Natural features of the Bakony mountains”. Permanent and periodical exhibitions of the museum give an overall picture of the natural features of the Bakony mountains to the visitors.

### Bevezetés

A Bakonyi Természettudományi Múzeum mintegy 10 éves előkészület után, 1972. május 17-én nyílt meg hivatalosan. A múzeum létesítésének gondolata még az 1960-as évek elején vetődött fel. Erre az időre esett ugyanis a Bakony természettudományi kutatásának múzeumi területen történő megszervezése, illetőleg a már folyamatban levő kutatások jelentős kiszélesítése. A Veszprémi Bakonyi Múzeum természettudományos muzeológusa, DR. PAPP JENŐ részletes tervet dolgozott ki „A Bakony természeti képe” címmel. A program fő célkitűzése egy, a Bakony természetvilágát leíró, több kötetes monográfia megjelentése, valamint nagyszabású állandó jellegű kiállítás megrendezése volt.

A program eredményeképpen fellendült és hazai viszonylatban vidéken első helyre került Veszprém megyében a természettudományi muzeológiai kutatómunka. Már az első évek kutatásai jelentős eredményeket hoztak. 1964-ben napvilágot látott „A Bakony természettudományi kutatásának eredményei” című kiadványsorozat, melynek füzetei a Bakony-kutatás egyes részterületein elért eredményeket ismertetik. A sorozat mellett számos, a Bakonnyal foglalkozó természettudományos tanulmány jelent meg a Veszprém Megyei Múzeumok Közleményeinek egyes kötetében is. A kiterjedt gyűjtőmunka ugrásszerűen megnövelte a természettudományi anyagot.

A veszprémi Bakonyi Múzeum szűk kereteivel egy idő után nem tudott teret biztosítani a természettudományi részleg további kibontakozásához. Az épületben nem volt lehetőség sem a növekvő gyűjtemények, sem újabb dolgozók elhelyezésére. Ami talán a legdöntőbb, nem volt hely állandó természettudományi kiállítás rendezésére. Erre pedig már akkor is komoly igény mutatkozott a múzeumlátogató közönség részéről.

Szinte önként kínálkozott a gondolat, hogy szükség van Veszprém megyében egy önálló, tudományos munkatársakat foglalkoztató és tudományos gyűjteménnyel, illetőleg állandó kiállítással is rendelkező természettudományi múzeumra. A gondolat születésével szinte egyidőben körvonalazódott a leendő intézmény Zircen való elhelyezése is. A Zircre telepítés mellett több érv is szólt. Zircnek a Bakonyban elfoglalt központi helyzete, az egyre növekvő idegenforgalom és nem utolsósorban a volt cisz-

tercica apátság épülete, ahol a múzeum elhelyezése és hosszabb távon való kifejlesztése is biztosíthatónak látszott.

Az 1969-ben elkészült „A zirci Természettudományi Múzeum létesítési terve” alapján kezdődött el a gyakorlati megvalósítás. Miután az illetékes megyei és országos szervek jóváhagyták a tervet, 1970-ben sor került a múzeumszervezéshez szükséges első helyiségek biztosítására, melyet 1971-ben újabb helyiségek követtek. Itt kell megemlíteni, hogy Zircen már korábban is volt a Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatóságnak egy kiállítóhelye. A Reguly Antal Múzeumnak nevezett helytörténeti kiállításban a helytörténeti (főleg néprajzi) anyag mellett természettudományi tárgyakat is láthatott a közönség. Ezt a kiállítást 1972 elején átalakítottuk és korszerűsítettük, jelentős mértékben növeltük a kiállításban a természettudományi anyagot, hogy az jobban alkalmazkodjon a múzeum profiljához.

Az újjáalakított kiállítás megnyitására, valamint a Bakonyi Természettudományi Múzeum ünnepélyes megnyitására 1972. május 17-én került sor. DR. KASZAB ZOLTÁN akadémikus, a budapesti Természettudományi Múzeum főigazgatója megnyitó beszédében hangzott: „... Országos jelentőségű eseménynek vagyunk tanúi, akik jelen lehetünk a Bakonyi Természettudományi Múzeum alapításának és első állandó kiállításának megnyitásán. Új önálló múzeum született Veszprém megyében, sorrendben a negyedik. Ez az esemény önmagában még nem jelentene sem Veszprém megyében, sem országosan valami rendkívülit... Zircen azonban természettudományi múzeum avatásáról van szó, mely országosan is az első a tanácsi irányítású múzeumi hálózatban...”.

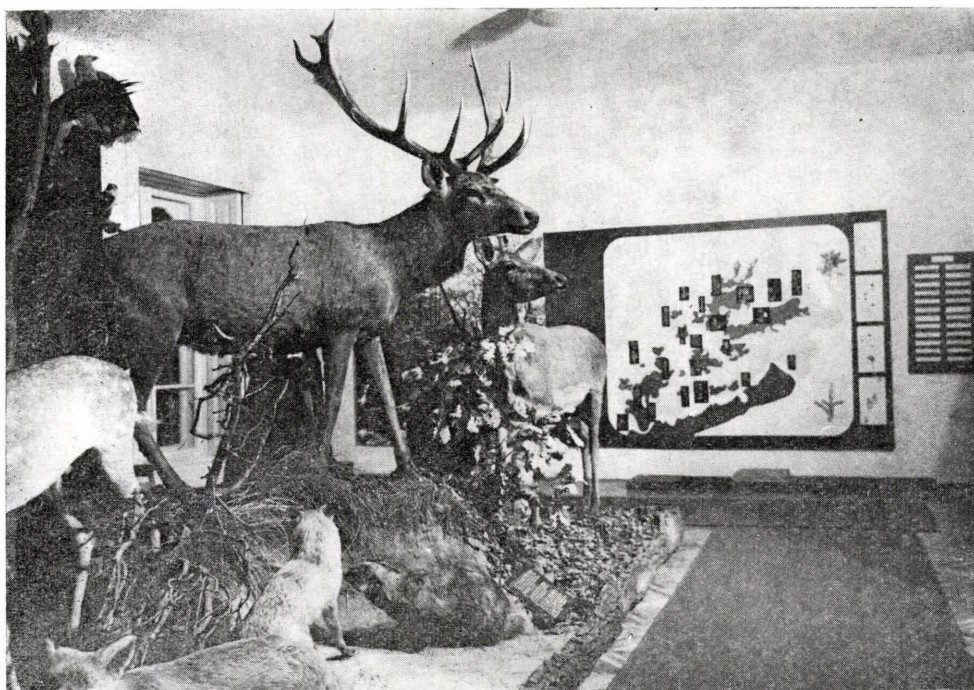
A Bakonyi Természettudományi Múzeum mind a mai napig az ország egyetlen, önálló vidéki természettudományi szakmúzeuma. Elnevezése jól tükrözi azt, hogy az intézmény a Bakonnyal foglalkozik, mégpedig kizárólag természettudományi szempontból. Szervezi „A Bakony természeti képe” című, most már 20 éve folyó tudományos programot. Földtani, őslénytani, növénytani és állattani gyűjtéseket végez a hegység területén. Gondoskodik a begyűjtött anyag szakszerű preparálásáról, megőrzéséről, feldolgozásáról és közzétételéről. Reprezentatív állandó és időszakos kiállítások keretében mutatja be a Bakony természetvilágát és az arra épülő népi tevékenységet.

A tájjellegű múzeum gyűjtőterületéhez a természetföldrajzi, ún. tág értelemben vett mintegy 4000 km<sup>2</sup> nagyságú Bakony hegység tartozik. Ez a terület ugyan több ponton is jelentős mértékben kilép Veszprém megye területéből, természettudományi gyűjtéseknél azonban nem lenne célszerű megyehatárokhöz szigorúan ragaszkodni.

## Közművelődési tevékenység

A magyar múzeumok általában tudományos és egyúttal közművelődési intézmények. Ez az alapelv vonatkozik a zirci múzeumra is. Az intézmény kezdettől fogva, de főleg az utóbbi néhány évben fejtett ki intenzív közművelődési tevékenységet. E vonatkozásban legfontosabb feladat volt „A Bakony természeti képe” címmel a hegység természetvilágát bemutató állandó kiállítás létrehozása. Ennek megvalósítására a volt apáti lakosztály helyiségeiben került sor 1978 végén. A kiállítás további korszerűsítése, tematikai bővítése az elkövetkező évek feladata.

A jelenlegi állandó kiállításunk két főrésztre tagolódik. Az első rész három teremben, a Bakony élővilágával ismerteti meg a múzeumlátogató közönséget. A hegységben végzett vadtelepítések emlékét őrzik a dámagancsok és a mufloncsigák. A mintegy 300 évvel ezelőtt még a Bakonyban is élt, nagy testű jávorszarvas kitémődtő tróféáját sokan csodálják meg. A múzeum gazdag rovaranyagából csupán néhány doboz ad ízelítőt a hegység rovarvilágából. Különösen látványosak az ízléses lepke-összeállítások. Élő növények és élő állatok teszik változatosabbá a látnivalókat. Folyadékos készítmény formájában bemutatunk néhányat a hegységben élő halakból, kétléltekből és hüllőkből. A Gerence-völgy egyik szép részletét ábrázoló hatalmas fotó mellett kis kollekció látható a hegység erdőit alkotó fák kivágott törzsdarabokból, melyekre a fák leveleit és virágát is ráfestették. Térképvizlat szemlélteti a Bakony növényritkaságainak előfordulási helyeit. Ezeket a ritkaságokat préselt példányokon is megfigyelhetik az érdeklődők. A falak mellett tárlók sorozata tartalmazza a fenyves, a lombos erdők, a vizek stb. jellemző madarait. Külön összeállításban ta-



1. ábra: Részlet a Bakonyi Természettudományi Múzeum kiállításából  
 Abb. 1: Teile der Ausstellung des Bakonyer Naturwissenschaftlichen Museums in Zirc.

lálthatók a ragadozó madarak és a baglyok. A ragadozó madarak között megfigyelhetők a területen régebben honos, de ma már hazánk más tájain is csak elvétve előforduló sasok is. A baglyok közül a legnagyobb testű az uhu, mely ma már szintén ritka fészkelőnek számít a Bakonyban. Külön tárló szolgál a kisebb emlősök bemutatására. Sokan megcsodálják a legkisebb emlőseink, a cickányok kiállított példányait, közöttük is a mindössze 5 centiméternyi törpecickányt, Közép-Európa legkisebb emlősállatát. A szép agancsokból és vaddisznóagyarakból, valamint vadászati tárgyi emlékekből összeállított gyűjtemény a területen folyó vadászat fontosságára utal. A kiállítás leglátványosabb része a hegység nagy emlőseiből összeállított szabad dioráma. A kiállítás második részében a Bakony földtörténetét követhetjük nyomon az ókortól a legújabb időkig. Megismerkedhetünk a hegységben előforduló legfontosabb ásványi kincsekkel, kőzetekkel és a rendkívül gazdag ősmaradvány-együttesekkel. A viszonylag kis alapterületű kiállítás látnivalóinak kiegészítését is szolgálja egy közművelődési terem, ahol többek között szinesdia-sorozatokból álló összeállításokat nézhetnek meg érdeklődő csoportok.

1977-ben elkészítettük a „Természetvédelem a Bakonyban” c. vándorkiállításunkat, melyet azóta is nagy érdeklődés mellett mutatunk be elsősorban Veszprém megye területén. Folyamatban van két újabb vándorkiállítás elkészítése is.

Zirc az egyre növekvő bakonyi idegenforgalom erősen exponált helye, egyik fő célpontja. Ezt szemléletesen bizonyítja a múzeumlátogató közönség számának fokozatos, lényegében ugrásszerű növekedése. 1979-ben belépett az intézmény a 100 ezer látogatószámot elérő múzeumok sorába. Vidéki viszonylatban ez jelentős eredménynek könyvelhető el.

A múzeum munkatársai aktívan részt vesznek a helyi és a megyei honismereti munkában. Az igényeknek és a lehetőségeknek megfelelően tartanak ismeretterjesztő előadásokat, elsősorban iskolákban. Ezek száma egy kis szervező munkával 1981-ben különösen magasra szökött. A múzeumban folyó munka, a Bakony élővilága és természeti értékeinek népszerűsítését célzó, főleg rövidebb lélegzetű ismeretterjesztő cikkek írása is jelentős. Az Országos Közművelődési Tanács Titkársága anyagi támogatásával beszerzett technikai eszközök felhasználásával közművelődési termet rendeztünk be, ahol mód nyílik a múzeumlátogató közönség növekvő igényeinek kielégítését célzó különféle szolgáltatásaink jelentős bemutatására (szakkori foglalkozások, előadások, konzultációk, hangosított diaszorozatok bemutatása stb.).

A természetvédelemnek napjainkban exponált területe a madárvédelem, hiszen a civilizációs ártalmak legnagyobb mértékben talán a madárvilágot sújtják. A madarak védelme érdekében lehetőségeinkhez mérten széles körű szervező munkát végzünk. „A Bakony madárvilágának szervezett védelme” címmel egy hosszú távú programot dolgoztunk ki, melyben elsősorban az úttörők közreműködésére támaszkodhunk. Felhívásunkra az utóbbi években számos iskola úttörői készítettek és helyeztek ki környékükön mesterséges fészekodúkat, etetőket. A téli időszakban rendszeresen gondoskodnak a madarak etetéséről. A madárvédelmi program keretében folyó munka eredményeit évente madárvédelmi anketon értékeljük és jutalmazzuk.

### A múzeum gyűjteményei

Fontos alapelv, hogy a Bakonyi Természettudományi Múzeum, mint tájmúzeum, a Bakony hegység területéről származó természeti tárgyakat gyűjti, ezekből állítja össze törzsanyagát. Ez az alapelv természetesen nem zárja ki annak lehetőségét, hogy az intézmény munkatársai szűkebb szakmai érdeklődésüknek megfelelően az ország más területein (és külföldön is) végezzenek gyűjtéseket. Ezeket a tárgyakat azonban a feldolgozás után át kell adni a területileg illetékes múzeumoknak.

A múzeum törzsanyaga ma már előkelő helyet foglal el a vidéki természetrajzi gyűjtemények sorában. A régebbi (még a veszprémi Bakonyi Múzeumból származó) gyűjtemény őslénytani része a legértékesebb. Az újabb gyűjtemények közül talán a rovaranyag emelhető ki. Részletezve az alábbiak szerint alakul a jelenlegi gyűjtemény:

geológiai gyűjtemény	29 697 db
botanikai gyűjtemény	24 700 db
gerincesgyűjtemény	4 594 db
rovargyűjtemény	155 000 db
egyéb gerinctelen anyag	33 700 db
adattári gyűjtemény	6 814 db
fotógyűjtemény	2 314 db
könyvtári egység	21 806 db

### A múzeum publikációs tevékenysége

A zirci múzeum vidéki viszonylatban nagyon jelentős természettudományos publikációt fejt ki. Az eddigiek során a Bakony-kutatás keretében elkészített dolgozatok két kiadványban jelentek meg, A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményeiben és „A Bakony természettudományi kutatásának eredményei” sorozat füzeteiben. Az utóbbinak napjainkig az alábbi számai jelentek meg.

1. Dr. Fekete Gábor: A Bakony növénytakarója (1964)
2. Papp József: A Bakony növénytan bibliográfiája (1965)
3. Dr. Tapfer Dezső: A Keleti-Bakony madárvilága (1966)

4. Dr. Bendefy László: A Bakony hegység geokinetikai viszonyainak földkéregszerkezeti vonatkozásai (1967)
5. M. Buczkó Emmi: Geomorfológiai kutatás és térképezés Balatonfüred környékén (1968)
6. Dr. Keve András: A Keszthelyi-hegység és a Kisbakony madárvilága (1970)
7. Dr. Keve András—Sági Károly Jenő: Keszthely és környékének madárvilága (1970)
8. Papp József: A Bakony állattani bibliográfiája (1971)
9. Dr. Bayerné Károlyi Gabriella—dr. Kaplayné Schey Ilona dr.: A Bakony földtani-öslénytani bibliográfiája (1975)
10. Bubits István: A Balaton-felvidék metamorf képződményeinek földtani-közzettani felépítése (1977)
11. Dr. Keve András—dr. Tapfer Dezső: A Balaton-felvidék madárvilága (1978)
12. Dr. Rézbányai László: Az Északi-Bakony nappali nagylepkefaunája (1979)
13. Dr. Tóth Sándor: A Bakony hegység szitakötő faunája (Insecta: Odonata) (1980)
14. Dr. Veress Márton: A Csesznek környéki barlangok genetikájának vizsgálata (1981)

Kisebb-nagyobb cikkek, tanulmányok ez ideig A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményeinek egyes számaiban jelentek meg. Ezek közül a 7. és a 12. úgynevezett természettudományos szakkötet, mely csak a Bakony-kutatással kapcsolatos témájú cikkeket tartalmaz. A 13. kötettől kezdődően annyi változás történt, hogy az évente megjelenő számok természettudományi és humán része külön kötve jelenik meg. A 16. kötet természettudományi része 1981-ben jött ki a nyomdából. Elképzelésünk szerint ez lenne az évkönyv utolsó természettudományi kötete. Ugyanis 1982-re tervezük megjelentetni a múzeum önálló kiadványa, a *Folia Musei historico-naturalis Bakonyiensis* (A Bakonyi Természettudományi Múzeum Közleményei) első számát, melyben igazodva a hasonló jellegű hazai és a nemzetközi kiadványokhoz, áttérünk a B/5-ös formátumra.

A Veszprém Megyei Múzeumok közleményeiben eddig 160 természettudományi dolgozat jelent meg. Ezek címének felsorolásától itt eltekintek, mert túlságosan megnövelné munkám terjedelmét.

A múzeum tudományos kiadványai a hazai és a nemzetközi kiadványszerén keresztül jutnak el az érdeklődő intézményekhez (mintegy 130 múzeumhoz és egyéb természettudományi kutatóintézetekhez).

Egyéb kiadványaink közül mindenekelőtt „A Bakony természeti képe” c. a múzeumlátogatók számára, eladásra készült ismeretterjesztő füzetet kell megemlíteni, melyből 10 ezer példány kb. két év alatt elfogyott. Jelenleg előkészítünk egy hasonló ismeretterjesztő kiadványt „A Bakony hegység természeti értékei” címmel.

Kisebb jelentőségűek, de meg kell említeni sokszorosított kiadványainkat is, melyek közül évente megjelentetjük „A Bakony természeti képe” program résztvevőinek és témáinak jegyzékét tartalmazó füzetet. Ilyen formában jelenik meg a Bakonykutató ankétok és a madárvédelmi ankétok, illetőleg programok stb. anyaga.

### **Az intézmény kutatómunkájáról**

A múzeum kutatóinak tudományos tevékenységét az intézmény sajátosságai, gyűjtőterülete és az egyéni érdeklődés mellett az országosan kiemelt témákhoz való igazodás szabja meg. A kutatások fő célja a múzeum gyűjtőterületének, a Bakony hegységnek a vizsgálata. A szűkebb szakma művelése azonban ezen túlmenően megkívánja a Bakonyon túl más területekre való kitekintést is. Ezért munkatársaink kapcsolódnak elsősorban a vidéki természettudományi centrumok programjához is.

A továbbiakban az intézmény 5 éves középtávú terve (1981—1985) alapján ismertetem a jelenleg vizsgált témákat, a határidő megjelölésével:

## 1. TAXONOMIAI KUTATÁSOK VIRÁGOS, VIRÁGTALAN ÉS FOSSZILIS NÖVÉNYFAJOK POPULÁCIÓIN

- A *Barbula* s. f. (Pottiaceae Bryophyta) genus magyarországi fajainak revíziója — Galambos István (1981)

## 2. AZ EMBER TERMÉSZETES KÖRNYEZETÉT ALKOTÓ ÖKOSZISZTÉMÁK FAJAINAK VIZSGÁLATA

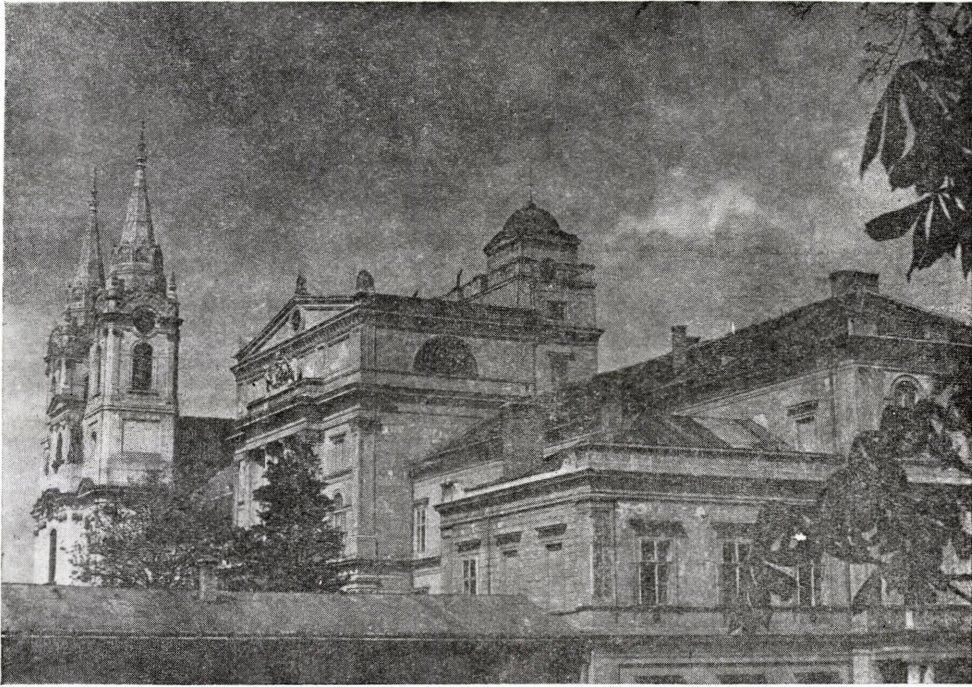
- Homokpusztai gyepek Heteropterainak faunisztikai és ökológiai vizsgálata a Kiskunsági Nemzeti Parkban — Harmat Beáta (1985)
- A Tisza árterén élő Isopoda, Diplopoda és Chilopoda fajok ökológiai vizsgálata — Ilosvay György (áthúzó)
- A feketefenyvesítés hatása a *Primula auricula* ssp. *hungarica* bakonyi populációira — Galambos István (1985)
- Entomophag Syrphidae fajok szerepe mezőgazdasági kultúrákban — Dr. Tóth Sándor (1985)
- A Bakony hegység természeti értékei (zoológiai természeti értékek) — dr. Tóth Sándor (1985)

## 3. MAGYARORSZÁG ÁLLATVILÁGÁNAK KUTATÁSA

- A Déli-Bakony madárvilága — Barta Zoltán (1983)
- Kiegészítő adatgyűjtés „A Bakony hegység ornitofaunája” címmel készülő BTK-füzethez — Barta Zoltán (áthúzó)
- A zirci arborétum madárvilága — egy kontrollvizsgálat eredményei — Barta Zoltán (1982)
- A Bükk hegység madárvilága — Barta Zoltán (folyamatos, áthúzó)
- A fenyőfői ősfenyves mammológiai felmérése — Barta Zoltán (folyamatos, áthúzó)
- A Bakony hegység Heteroptera faunája — Harmat Beáta (folyamatos)
- A Balaton-felvidék Heteroptera faunája — Harmat Beáta (1985)
- Az Alpokalja Heteroptera faunája — Harmat Beáta (folyamatos)
- A Keleti-Bakony herpetofaunája — Ilosvay György (1984)
- A Keszthelyi-hegység és a Tapolcai-medence herpetofaunája — Ilosvay György (1985)
- Adatok a Balaton-felvidék és a Veszprémi-fennsík Isopoda, Diplopoda, Chilopoda faunájához — Ilosvay György (1985)
- A Bakony hegység Diplopoda faunájának alapvetése — Ilosvay György (áthúzó)
- A Kőszegi-hegység herpetofaunája — Ilosvay György (1984)
- Diptera faunisztikai kutatások (Syrphidae, Tachinidae, Stratiomyidae, Tabanidae, Tipulidae, Limoniidae) — dr. Tóth Sándor (folyamatos, áthúzó)

## 4. HAZAI ÁLLATOK ÖKOLÓGIAI KUTATÁSA

- A vízirigó (*Cinclus cinclus* L.) magyarországi állományának populációdinamikai vizsgálata — Barta Zoltán (1985)
- Néhány *Anura* faj ökológiai kutatása a Bakonyban — Ilosvay György (áthúzó)
- Entomophag Syrphidae fajok ökológiai vizsgálata — dr. Tóth Sándor (folyamatos, áthúzó)



2. ábra: A volt ciszterci apátság épületének részlete. Ebben kapott helyet a Bakonyi Természettudományi Múzeum is  
 Abb. 2: Teil des früheren Abteigebäudes der Zisterzienser. In diesem erhielt das Bakonyer Naturwissenschaftliches Museum seinen Platz.

### Személyi állomány

1972-ben az induláskor a Bakonyi Természettudományi Múzeum dolgozóinak létszáma 7 fő volt (ebből 2 fő részfoglalkozású). A jelenlegi létszám 12 fő (ugyancsak 2 fő részfoglalkozású).

Az intézmény dolgozóinak jelenlegi névsora:

Barta Zoltán	preparátor
Galambos István	muzeológus
Dr. Gyarmathy Istvánné	teremőr
Harmat Beáta	muzeológus
Havasi Istvánné	preparátor
Hermann Júlia	teremőr
Ilosvay György	muzeológus
Piedl Andrásné	takarító
Sebők Péter	preparátor
Stanka Mária	muzeológus
Szautner Ferencné	adminisztrátor
Dr. Tóth Sándor	múzeumigazgató

A Bakonyi Természettudományi Múzeum fennállásának első tíz évében dinamikusan fejlődött. A személyi állomány további intenzív fejlesztésére nem számíthatunk, a túlzott mértékű létszámnövelés nem is indokolt. A szakembergárda teljesebbé tételéhez azonban feltétlenül szükség van egy geológus (paleontológus) alkalmazására, aki a jelentős geológiai gyűjtemény gondozását és gyarapítását végzi.

Ugyanakkor létkérdés a múzeum számára a mostani alapterület lényeges mértékű növelése. Gyűjteményeink ugyanis mostoha körülmények között, nehezen kezelhetően vannak összezsúfolva dolgozószobáinkban. Többek között raktárhelyiségekre, könyvtárhelyiségre, továbbá lényegesen nagyobb kiállítási térre van szükség ahhoz, hogy tudományos és közművelődési feladatainknak eleget tehesünk.

## IRODALOM — LITERATUR

- BANKOVICS A. (1974): A Bakony madárvilágának szervezett védelme — Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc, pp. 1—13.
- BARTA Z. (1979): A IV. bakonyi madárvédelmi ankét — Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc, pp. 1—26.
- BARTA Z. (1981): Az V. bakonyi madárvédelmi ankét — Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc, pp. 1—37.
- BARTA Z. (1981): Odütelepeink lakói — Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc, pp. 1—28.
- BAYERNÉ KÁROLYI G.—KAPLAYNÉ SCHEY I. (1975): A Bakony földtani-öslénytani bibliográfiája — A Bakony természettudományi kutatásának eredményei, 9., p. 1—136.
- BENDEFY L. (1967): A Bakony hegység geokinetikai viszonyainak földkéregszerkezeti vonatkozásai — A Bakony természettudományi kutatásának eredményei, 4., pp. 1—160.
- BUBICS I. (1977): A Balaton-felvidék metamorf képződményeinek földtani-kőzettani felépítése — A Bakony természettudományi kutatásának eredményei, 10., pp. 1—54.
- BUCZKO E. (1968): Geomorfológiai kutatás és térképezés Balatonfüred környékén — A Bakony természettudományi kutatásának eredményei, 5., pp. 1—100.
- CSIBY M. (1979): Kutatási témák „A Bakony természeti képe” program keretében 1979 folyamán — Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc, pp. 1—17.
- CSIBY M. (1980): Kutatási témák „A Bakony természeti képe” program keretében 1980 folyamán — Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc, pp. 1—18.
- CSIBY M. (1981): Kutatási témák „A Bakony természeti képe” program keretében 1981 folyamán — Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc, pp. 1—26.
- FEKETE G. (1964): A Bakony növénytakarója (A Bakony cónológiai-növényföldrajzi képe) — A Bakony természettudományi kutatásának eredményei, 1., pp. 1—56.
- ILOSVAY GY.—SZITTA T. (1978): A Bakony gerinces állatainak bibliográfiája 1970—1977 — Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc, pp. 1—27.
- KEVE A. (1970): A Keszthelyi-hegység és a Kisbakony madárvilága — A Bakony természettudományi kutatásának eredményei, 6., pp. 1—104.
- KEVE A.—SÁGI K. J. (1970): Keszthely és környékének madárvilága — A Bakony természettudományi kutatásának eredményei, 7., pp. 1—64.
- KEVE A.—TAPFER D. (1978): A Balaton-felvidék madárvilága — A Bakony természettudományi kutatásának eredményei, 11., pp. 1—68.
- PAPP J. (1962): A Bakony természeti képe. Tanulmányozási terv — Bakonyi Múzeum, Veszprém, pp. 1—8. (stencil sokszorosítás).
- PAPP J. (1962—1969): Kutatási témák „A Bakony természeti képe” keretében 1962—1969 folyamán (évente készült stencil sokszorosítás).
- PAPP J. (1964): A Bakony természeti képe, I. Beszámoló a Bakony természettudományi kutatásának első három évről (1962—1964) — A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 2., p. 391—421.
- PAPP J. (1968): A zirci természettudományi múzeum létesítési terve — kézirat.



- PAPP J. (1968): A Bakony természeti képe, II. Beszámoló a Bakony természettudományi kutatásáról (1965—1967) — A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 7., p. 23—30.
- PAPP J. — szerk. (1968): A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 7., pp. 1—468.
- PAPP J. (1965): A Bakony növénytani bibliográfiája — A Bakony természettudományi kutatásának eredményei, 2., pp. 1—104.
- PAPP J. (1971): A Bakony állattani bibliográfiája — A Bakony természettudományi kutatásának eredményei, 8., pp. 1—233.
- PODLUSSÁNY L.—TÓTH J. (1981): A Bakonyi Természettudományi Múzeum nappali nagylepkegyűjteményének katalógusa — Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc, pp. 1—26.
- RÉZBÁNYAI L. (1979): Az Északi-Bakony nappali nagylepkefaunája — A Bakony természettudományi kutatásának eredményei, 12., pp. 1—76.
- RONKAY L. (1980): A Bakony hegység éjjeli nagylepkéinek jegyzéke — Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc, pp. 1—26.
- SZVEZSENYI L. (1978): A III. bakonyi madárvédelmi ankét — Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc, pp. 1—23.
- TAPFER D. (1966): A Keleti-Bakony madárvilága — A Bakony természettudományi kutatásának eredményei, 3., pp. 1—80.
- TÓTH S. (1970—1974): Kutatási témák „A Bakony természeti képe” keretében 1970—1974 folyamán (évente készült stencil sokszorosítás).
- TÓTH S. (1973): A negyedik Bakony-kutató ankét (Zirc, 1972. szept. 26—27.) — A Veszprém Megyei Múz. Közleményei, 12., p. 13—42.
- TÓTH S. (1973): A Bakony természeti képe, III. Beszámoló a Bakony természettudományi kutatásáról (1968—1971) — A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 12., p. 5—11.
- TÓTH S. — szerk. (1973): A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 12., pp. 1—619.
- TÓTH S. (1975): Az ötödik Bakony-kutató ankét (Zirc, 1974. okt. 22—23.) — Bakonyi Természettudományi Múzeum, pp. 1—36.
- TÓTH S. (1975): Kutatási témák „A Bakony természeti képe” program keretében 1975 folyamán — Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc, pp. 1—19.
- TÓTH S. (1976): Ankét a Bakony madárvilágának szervezett védelmére — Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc, pp. 1—34.
- TÓTH S. (1976): Kutatási témák „A Bakony természeti képe” program keretében 1976 folyamán — Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc, pp. 1—17.
- TÓTH S. (1977): A hatodik Bakony-kutató ankét — Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc, pp. 1—45.
- TÓTH S. (1977): A II. Bakonyi madárvédelmi ankét — Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc.
- TÓTH S. — szerk. (1977): A Bakony természeti képe — Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc, 1—92.
- TÓTH S. (1977): Kutatási témák „A Bakony természeti képe” program keretében 1977 folyamán — Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc, pp. 1—18.
- TÓTH S. (1978): Kutatási témák „A Bakony természeti képe” program keretében 1978 folyamán — Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc, pp. 1—16.
- TÓTH S. (1978): A hetedik Bakony-kutató ankét — Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc, pp. 1—39.
- TÓTH S. — szerk. (1978): A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, Természettudomány, 13., pp. 1—128.
- TÓTH S. (1979): A Bakony természeti képe IV. Beszámoló a Bakony természettudományi kutatásáról — A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 13., p. 13—20.
- TÓTH S. — szerk. (1979): A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, Természettudomány, 14., pp. 1—268.
- TÓTH S. (1980): A Bakony természeti képe, V. Beszámoló a Bakony természettudományi kutatásáról, 1975—1977. — A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 15., p. 13—20.
- TÓTH S. (1980): A Bakony hegység szitakötőfaunája (Insecta: Odonata) — A Bakony természettudományi kutatásának eredményei, 13., pp. 1—136.

- TÓTH S.. (1980): A nyolcadik Bakony-kutató ankét — Bakonyi Természettudományi Múzeum, pp. 1—59.
- TÓTH S. — szerk. (1980): A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, Természettudomány, 15., pp. 1—224.
- TÓTH S. — szerk. (1981): A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, Természettudomány, 16., pp. 1—248.
- VERESS M. (1981): A Csesznek környéki barlangok genetikájának vizsgálata — A Bakony természettudományi kutatásának eredményei, 14., pp. 1—60.

### DAS BAKONYER NATURWISSENSCHAFTLICHE MUSEUM IST 10 JAHRE ALT

Nach einer längere Zeit dauernde Vorbereitung wurde das Bakonyer Naturwissenschaftliche Museum in Zirc am 17. Mai 1972 offiziell eröffnet. Diese Institution ist nach dem Naturwissenschaftlichen Museum in Budapest das zweite sich in Ungarn befindende selbständige Fachmuseum. Es ist ein sich mit dem Bakony-Gebirge naturwissenschaftlich befassendes Landesmuseum. Unter Mitwirkung eines breiten Ausenmitarbeiterkreises, im Rahmen des Programmes „Das Naturbild des Bakony-Gebirges“ werden die Geologie, die Paläontologie, die Naturgeographie, die Naturschätze, in erster Linie aber die Flora und Fauna des etwa 4000 km<sup>2</sup> grossen Gebirges erforscht. Im Rahmen Dauer- und zeitweiligen Ausstellungen wird das Naturbild des Gebirges den Museumsbesucher vorgestellt.

Neben der wissenschaftlichen Forschung und ausser den Ausstellungen führt die Institution von Anfang an eine bedeutende kulturelle Tätigkeit durch. Zirc ist eine bedeutende Ortschaft im Bakonyer Fremdenverkehr (die Zahl der Museumsbesucher betrug in den Jahren 1979 und 1980 mehr als 100 000). Die Einrichtung eines Raumes für kulturelle Zwecke ist im Gange, hier ergibt sich die Möglichkeit zu verschiedenen Leistungen (das Abhalten von Fachzirkeln, Konsultationen, das Vorführen von Ton-Bundtia-Serien, Vorträge usw.). In kultureller Hinsicht ist das Programm „Der organisierte Schutz der Vogelwelt des Bakony-Gebirges“, das sich vorwiegend auf die Schüler stützt und vom Museum organisiert und eingeleitet wurde, besonders zu erwähnen.

Das Bakonyer Naturwissenschaftliche Museum sammelt als Landesmuseum die aus dem Bakony-Gebirge stammenden Naturgegenstände. Das Stamm-material des Museums nimmt in der Reihe der Landesnaturkunde-Museen heute schon einen vornehmen Platz ein. Die Zahl der einzelnen registrierten Objekte (geologische Sammlung, Vertebrata) beträgt rund 35 000. Das einzeln nicht registrierte botanische und Invertebrata-Material (vorwiegend Insekten) besteht aus 220 000 Exemplaren.

Das Museum führt in erster Linie über die Ergebnisse der Bakony-Forscher-Arbeitsgruppe eine bedeutende Publikationstätigkeit durch. Die Themen mit einem Monographie-Charakter erscheinen in der Serie „Die Ergebnisse der naturwissenschaftlichen Forschung des Bakony-Gebirges“, die anderen Arbeiten in den Mitteilungen der Museen des Komitates Veszprém. Unter dem Namen Folia Musei hist.-nat. Bakonyiensis ist auch eine selbständige Publikation geplant. Nach Realisierung dieses Planes werden die im Rahmen der Bakony-Forschung entstandenen Arbeiten natürlich in dieser erscheinen.

Der ganze Personenbestand des Museums beträgt z.Z. 12 Personen, von denen 6 in der Forschung und 2 als Präparatoren arbeiten.

Das Bakonyer Naturwissenschaftliche Museum entwickelte sich in den ersten 10 Jahren seines Bestehens dynamisch. In Zukunft ist mit einer Zunahme des Personalbestandes nicht zu rechnen, das bedeutende Erweitern der Grundfläche des Museums wäre aber unbedingt wünschenswert.

A szerző címe (Anschritt des Verfassers):

Dr. TÓTH Sándor  
H—8420 Zirc  
Rákóczi tér 1.